

John S. Myllhamar

Føroya mál á mannatungu

Hvítusunnudag vóru vit mint á, tá ið øll menniskju saman tóku avgerð at byggja eitt torn í býnum Babel, ið røkka skuldi heilt upp í himmirikið. Mannaættin skuldi skapa sær eitt navn, segði hon – og tað kundu hon eisini, tí øll tosaðu tey sama mál. Men skaparin sá at menniskjan var ov valdsjúk, tí steig hann niður og fløkti málið, so at tey ikki longur skilti hvønn annan. Tá ið ein rópti stein, rópti ein annar kálk. Av hesum fekk býurin Babel navn sítt, tí Babel merkir fløkja, hurlivasi. Vit kunnu nærum hoyra tað í orðinum: Babel – bla bla – tað er ein samanlíkning av ljóðinum: Maður byrjaði at tvætla og skilti ikki, hvat síðumaðurin segði. Á ein hátt kann tað samanberast við, tá ið góð føroysk orð sum stórt, yndisligt og gott, verður til mega cool og feitt, sum ikki er nakað mál - í hvussu so er ikki føroyskt.

Frásøgnin um Babel verður ofta brúkt sum ein mótfrásøgn til hvítusunnufrásøgnina um, hvat hendi í Jerúsalem. Í Babel skilti skaparin menniskjuni sundur, við at lata tey tosa óskiljandi orð, sum ikki var teirra mál. Á hvítusunnu savnaði hann tað spjadda fólkið, so at tað aftur skiltu hvønn annan og kundu tosa saman á teirra máli.

Tað málsliga nemur øll tey ymisku fólkasløgini í Jerúsalem. Eitt reint móðurmál ljóðar nú, tá ið tey bráðliga hoyra lærusveinarnar tosa á teirra egna máli, sum tey vóru fødd við: “Partar og Medar og Elamitar og vit, sum eru búsettir í Mesopotámíu, Júdeu, Kappadókiu, Pontus og Ásiu, í Frýgiu og Pamfýliu, Egyptalandi og Libyubygdunum við Kýrene, og vit Rómverjar, sum her hava setst niður, Jødar og proselýtar; Kretoyingar og Árábar, vit hoyra teir tala á okkara tungum,” stendur í Ápostlasøguni. Hetta vakti stóra undran og gleði, ja, kanska eina kenslu av tjóðskapi henda dagin

Í Føroyum eru bygdamálini ymisk. Tað er hugtakandi og avdúkar, hvaðan

vit hava okkara ættarbregi. Tokkaligt. Kortini eigur eitt land í almensku at hava eitt tjóðmál, røkja tað og ikki blanda tað við fremmand mál, ið umsiður vinna og taka yvir.

Næstu grannar okkara hava fyri langari tíð síðan list móðurmálið – fedranna mál, og harvið ein umvarðandi part av teirra samleika.

Á ferð í Hetlandi, legði Jákup doktari seg eftir at leita upp, hvat eftir var av gamla norrøna málinum Norn, og at festa á blað leivdirnar av tí, sum hevði verið talumál hetlendinga heilt upp til miðjuna av 19. øld, men sum varð trokað til viks av enskum. Sagt verður, at hann lá á knøum framman fyri seingini og legði oyra at munnum á einum av seinastu hetlendingum, ið dugdi eina leivd av móðurmálinum, fyri at fáa okkurt orð við av tí, hesin mintist. Gamli maðurin endurgav millum annað brot úr bønini Faðir vár. Hendingin minnir um, tá ið hin seinasti geirfuglurin var ørdrípin. Nú hava hetlendingar einki fedranna mál, men eitt bronglut skotskt bygdarmál. Tað vísir, hvussu stutt tíð skal til, at eitt mál eyður eitt annað.

At vit eiga eitt ríkt og rúgvumikið móðurmál, prógvar hin 2.398 síðu mikla Móðurmálsorðabókin. Eitt avreksverk við stórum orðaúrvali, ið átti at havt áhuga hjá okkum øllum – serstakliga hjá miðlafólki og skrivandi fólki at leita í.

Heilsurøktarafelagið
Fysioterapeutfelag Føroya

Ergoterapeutfelagið
Heilsuhjálparafelag Føroya

Mótmæla skilaleysum sparingum

Undirritaðu fakfeløg mótmæla harliga, at fráboðaðu sparingarnar á røktarheimum kring landið verða settar í verk leygardagin 1. juni 2013.

Vit vilja sláa fast, at sparingarnar í røktini eru skilaleysar. Tað er ábyrgdarleyst at minka starvsfólkatalið í bú eindunum uttan mun til, hvørjar vaktir talan er um. Starvsfólk hava gjørt vart við, at tey óttast avleiðingarnar, ið kunnu standast av hesum. Tað er óvirðiligt fyri búfólkini, og fer uttan iva at seta starvsfólk í

ørkymlaðar tvístøður, har tey ma. ikki kunnu hjálpa einum fólki, ið tørvar teirra hjálp. Hetta gongur ímóti øllum etiskum leiðreglum innan fakini.

Ein partur av sparingunum er eisini, at terapeutar verða antin fluttir ella spardir burtur. Hetta er vanlukkuligt og rakar bæði bú- og røktarstarvsfólk sera meint. Á einum røktarheimi við ongum terapeutum verður lítil og eingin venjing á staðnum, eins og at innihaldið í gerandisdegnum

gerst fátækari. Avleiðingin av at spara terapeuttímar fer somuleiðis at økja um røktartyngdina.

Fráboðaðu sparingarnar eru eisini í fullkomnari andsøgn við tær ætlaninar, sum hava verið politiskt, har arbeiddast skal við rehabilitering, so fólk kunnu gerast meira sjálvstøðug og hava eitt meira innihaldsrikt lív, og harvið hava minni tørv á hjálp og stuðuli.

At enda vilja vit vísa á, at sparingarnar gera, at tað als ikki ber til at liva upp

til visjónirnar í eldrapolitikkinum hjá landinum, sum m.a. staðfestir

- at borgarar, ið hava tørv á hjálp, skulu fáa eina dygdargóða tænastru sum tekur atlit til sjálvsavgerðarrættin og
- at politikkurin skal stimbra uppundir at eldru borgararnir í Føroyum framhaldandi kunnu liva eitt gott og trygt lív við **virksemi, trivnaði og lívs-góðsku.**

Heri Mohr

Tórshavnar Havn

Tórshavnar býrað hevur samtykt, at nú skal farast undir eina risastóra útbýgging av Tórshavnar havn. At síggja til er hetta framhald av tí, ið varð bygt í 1996/1997, tó við teirri broyting, at komandi útbýgging, øll sum hon er, verður úti í Nólsoyarfirði.

Av tí at Tórshavnar havn er før fyri sjálv at fíggja hesa stóru iløgu, sum sostatt ikki fer grópani í skattaborgaranna lummar, er hetta einki fantasiprojekt.

Hetta kunnu vit øll fegnast um.

Umframt at átrokandi vandamál í Tórshavnar

havn mugu loysast við hesi útbýgging uttan fjákut drál, opnar hetta projektið, soleiðis sum tað nú er kunngjørt, fyri stórum og spennandi møguleikum.

Skansin, hesin søguligi dýrgripurin, kemur við hesum í eitt nýtt og nógv størri perspektiv orsakað av øllum umhvørvinum:

Skarvhella, Sersjantavíkin, Eystfalssker (har kemur eystfallið í Nólsoyarfirði upp), Válgaravík (har ”Stóragarður” byrjar ella endar), allar tær gomlu, grønu traðirnar – stutt sagt: ”Penapláss,” sum tað nógva av hesum øki æt fyrr í

tíðini, gerst ein integrerandi partur av myndini ”Skansin og Penapláss.”

Í 1934 fluttu míni foreldur við 5 synum frá Skansagarði ”Úti á Reyni” í nýggj hús ”Úti á Penaplássi.” Í 1935/36 varð vegurin frá Skansanum til Boðanesgjøg gjørdur. Har var ein uppdyrkingarvegur – sum hvarv við tí nýggja vegnum – og umframt traðir var eitt stórt, steinsett fiskastykki til turking av saltfiski/klippfiski, sum Carl á Lag átti. Húsin hjá Eik banka eru bygd á tí økinum.

Hesin nýggi vegurin fekk navnið Yviri við Strond.

Komandi bátahylur millum skansaðkið og tað nýggja havnaðkið verður ein livandi perla.

”Havnarskansin tað ”yndiga” stað,” sleppur nú úr øllum hurlivasanum á havnaøkinum og gerst aftur livandi í okkara sál.

Arkitektarnir og verkfrøðingarnir, ið fáa hetta spennandi arbeiðið um hendi, mugu ikki gloyma at leggja av byggipláss á tí nýggja økinum úti í Nólsoyarfirði til eina ”Seapavilion in the North Atlantic” við mold og øllum, sum hartil hoyrir.

